

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

**KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN
KANNATUSYHDISTYS RY:N
TOIMINTASUUNNITELMA
VUODELLE 2010**

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite

Matarankatu 4, Jyväskylä

Postiosoite

PL 35 (MAT), 40014 Jyväskylän yliopisto

www.koskeverkko.fi

Painopaikka

Tekevä, Jyväskylä 2010

SISÄLLYS

1	KOSKEN ARVOT, TAVOITTEET JA TOIMINTA	4
2	TOIMINNAN YLEISET LINJAUKSET	7
	2.1 Sosiaalialan lainsäädäntöuudistukset	7
	2.2 Vuoden 2010 erityiskysymyksiä Koskessa	8
3	SUBSTANSSIALUEIDEN TYÖSKENTELY	9
	3.1 Lasten ja perheiden tukemiseen suuntautuva työ	9
	3.1.1 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	10
	3.1.2 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä	11
	3.1.3 Kiertävän erityislastentarhanopettajan työ	11
	3.1.4 Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa	12
	3.2 Vammaistyö	14
	3.2.1 Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan henkilökohtaisten avun keskusten kehittämishanke eli Havu- hanke	15
	3.3 Vanhustyö	15
	3.3.1 Vanhusten asumisen uudet ratkaisut ja asumisen varhainen tuki – hanke (Vanhus-Kaste)	16
	3.3.2 Vanhusasiavaltuutettu – hanke	18
	3.4 Aikuissosiaalityö	18
	3.4.1 Osaamisen kehittäminen rahapeliongelmiin ehkäisyssä ja hoidossa	19
	3.5 Päihdetyö	20
	3.6 Koulutusyhteistyö	20
	3.6.1 Esiselvitys Keski-Suomen sosiaalialan opetusklinikan käynnistämisestä	21
4	SOSIAALIASIAMIESTOIMINTA	22
5	SOSIAALIPÄIVYSTYKSEN KOORDINOINTI	23
6	VIESTINTÄ	24
7	SOSIAALIPOLIITTINEN VAIKUTTAMISTYÖ	25
8	OSAAMISKEKSKUksen SISÄINEN TYÖ JA HENKILÖSTÖJOHTAMINEN	26
9	OSAAMISKEKSKUksen TALOUS	27

1 KOSKEN ARVOT, TAVOITTEET JA TOIMINTA

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen työn perustana ovat yhteisesti pohditut periaatteet. Keskeiset arvomme ovat avoimuus, luotettavuus ja tasa-arvo. Pyrimme edistämään näitä arvoja kaikessa toiminnassamme – niin omassa perustyössämme, hanketyössä kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä.

Avoimuudella tarkoitamme sitä, että:

- Toimintamme ja keskustelufoorumimme ovat avoimia kaikille sosiaalialan ammattilaisille ja muille toimijoille.
- Kokoamamme, tuottamamme ja välittämämme tieto on kaikkien kiinnostuneiden saatavilla.
- Olemme avoimia uusille ideoille ja ajatuksille ja osaamme kuunnella muita ihmisiä, organisaatioita ja yhteisöjä.
- Kansalaiset/asiakkaat ovat mukana oman asemansa ja palveluidensa kehittämässä.

Luotettavuus tarkoittaa sitä, että:

- Teemme sen, mitä lupaamme ja teemme sen niin hyvin kuin osaamme.
- Lupaamme vain sen, mitä kykenemme tekemään. Kosken työntekijän on kyettävä sanomaan rehellisesti myös 'en tiedä' mutta lisättävä siihen, 'otan selvää asiasta'.
- Kosken jakaman ja välittämän tiedon pätevyyteen on voitava luottaa.

Tasa-arvo toteutuu Kosken työssä:

- Rohkaisemalla alan toimijoita osallistumaan ja tuomaan esille ajatuksiaan koulutustaustastaan, ammattiasemastaan tai toimijatahostaan riippumatta.
- Siten, että kohtelemme kaikkia alan toimijoita yhtä arvokkaina.

- Siten, että toimintamme tähtää yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja kaikkien kansalaisten tasa-arvon edistämiseen.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen tavoitteena on olla keskisuomalaisen väestön tarpeista lähtevä arvostettu sosiaalialan kehittämisen yhteisö, joka tarjoaa alan ammattilaisille ja muille toimijoille pysyvän ja joustavan kehittämisrakenteen.

Tätä tavoitetta toteutamme vuonna 2010 seuraavan toiminnan avulla:

1. Tuemme sosiaalialan pitkäjänteistä kehittämistyötä

- Kannamme omalta osaltamme vastuuta Keski-Suomen maakunnan hyvinvointipalveluiden palvelurakenteiden uudistamisesta yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.
- Koordinoimme Keski-Suomen sosiaalialan kehittämistyötä niin, että yksittäisten hankkeiden toiminta muodostaa tuloksellisen jatkumon aina kehittämisideasta pysyvään käytännön juurtumiseen saakka.
- Huolehdimme siitä, että kehittämistoimet liittyvät Keski-Suomen kuntien kehittämistarpeisiin, kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelmaan, Keski-Suomen maakuntasuunnitelmaan ja muuhun alueelliseen kehittämistyöhön.
- Kehitämme ja kokeilemme maakunnallisia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä yhteistyössä eri palvelun järjestäjien ja toimijoiden kanssa.
- Hyödynnämme valtakunnallista ja kansainvälistä kehittämistietoa ja –verkostoa Keski-Suomessa ja välitämme tietoa keskisuomalaisesta osaamisesta muualle Suomeen ja Eurooppaan.

2. Kokoamme, yhdistämme ja välitämme sosiaalialan tieteellistä ja kokemuksellista tietoa

- Järjestämme yhteisiä kehittämis- ja keskustelufoorumeita käytännön toimijoille, tutkijoille ja koulutuksen järjestäjille.

- Edistämme sosiaalialan soveltavaa ja monitieteistä tutkimusta.
- Sanoitamme sosiaalialan hiljaista tietoa kehittämisen tueksi yhdessä käytännön toimijoiden kanssa.
- Tarjoamme yhteisen oppimistilan- ja rakenteen eri osapuolten käyttöön niin fyysisesti kuin henkisesti.

3. Vahvistamme ammattitaitoa sosiaalialalla

- Tuotamme ja kehitämme sosiaalialan työmenetelmiä sekä konsultaatiokäytäntöjä ja – palveluita.
- Tuotamme ja ylläpidämme Sonette - yhteisöverkkoon koottuja tieto- ja asiantuntija-pankkeja.
- Kokeilemme yhteistyössä oppilaitosten ja työelämän kanssa Sosiaalialan oppimisklinikan toimintaa alan käytännön opetuksen ja harjoittelun kehittämiseksi.
- Haravoimme osaamistarpeita täydennyskoulutustarpeen paikallistamiseksi ja osuvien täydennyskoulutusmallien kehittämiseksi.
- Tarjoamme alan ammattilaisille foorumin vertaistukeen ja – oppimiseen.

4. Olemme sosiaalipoliittinen vaikuttaja

- Vastaamme osaltamme Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen koordinaatioryhmän toiminnasta ja maakunnan hyvinvointipoliittisesta kehittämistyöstä.
- Nostamme esille sosiaalialan asiantuntemuksen ja työskentelemme yhdessä kuntien ammattilasten kanssa kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteuttamiseksi Keski-Suomen asukkaita hyödyttävällä tavalla.
- Edistämme eettisten ja sosiaalisten kysymysten julkista pohdintaa.
- Panostamme yhteistyöhön kansalaislähtöisen järjestökentän kanssa.
- Tuomme esiin **koko** Keski-Suomen maakunnan väestön osaamista ja tarpeita.

2 TOIMINNAN YLEISET LINJAUKSET

Sosiaalialan kehittämistyön suurena haasteena vuonna 2010 tulee olemaan taloudellisen laman ja kuntien talousvaikeuksien aiheuttamien ongelmien kanssa työskentely. Sosiaalialan asiantuntemusta tullaan tarvitsemaan entistä enemmän mm. työttömyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen kysymysten noustessa yhä vaativampina. Sosiaalialan kehittämistyössä on otettava käyttöön entistä laajemmat yhteistyöverkostot ja etsittävä kumppaneita uusista suunnista. Näitä löytyy mm. järjestö- ja yritysmaailmasta, yhteispalveluita kehittävästä toimijoista, kulttuurin ja taiteen parista sekä tietoteknologian kehittäjistä. Vaikka taloudellisesti vaikeina aikoina on taipumusta kääntyä sisäänpäin ja huolehtia vain omasta tontista, tarvitaan entistä enemmän uusia, ennakkoluulottomia ideoita, jotta alan haasteista selvitään.

Vaikka kehittämistyöhön on vaikeaa saada rahoitusta, sosiaalialaa odottavat niin mittavat haasteet, ettei osaamiskeskuksella ole varaa jäädä odottelemaan parempia aikoja. Esimerkiksi tulevaisuuden työvoimatarve suhteessa työikään tulevan ikäluokan kokoon on alalla niin suuri, että ellei palvelukonsepteja uudisteta, osa väestöstä jää tarvitsemiaan palveluita paitsi. Tästä syystä meneillään olevat uudistukset, kuten PARAS - hanke, KASTE -ohjelma, lain valmistelu sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnosta, kehittämisestä ja valvonnasta sekä sosiaalihuollon lainsäädännön uudistus ovat sosiaalialalle erittäin tärkeitä.

Vuoden 2010 toimintaa suuntaa edelleen kunta- ja palvelurakenneuudistus. Keski-Suomessa vuoden 2009 alussa toteutuneet kuntarakenteen muutokset, kuten Jyväskylän, Jyväskylän maalaiskunnan ja Korpilahden kuntaliitos, Jämsän ja Jämsänkosken kuntaliitos ja siihen liittyvä yhteistoiminta-alue Kuhmoisten kunnan kanssa sekä Saarijärven, Karstulan, Kannonkosken, Kivijärven ja Kyyjärven sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue, vaativat vielä pitkään työstämistä, jotta uudet kunta- ja palvelurakenteet saadaan toimiviksi. Ei riitä, että palvelut vain yhdistetään, vaan tavoitteena on niiden parantaminen. Tässä työssä osaamiskeskukselta odotetaan tukea. Tuen antamiseen on varauduttu siten, että sekä perus- että hanketyötä käytetään tähän työhön. Suuri osa hanketyöstä sekä perustoiminnasta on suunnattu kuntien ammattilaisten tukeen uusien palvelukonseptien, - mallien ja tuotantotapojen kehittämiseen.

2.1 Sosiaalialan lainsäädäntöuudistukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonuudistusta suuntaava lainsäädäntötyö jatkuu koko vuoden 2010. Mikäli laista sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnosta, kehittämisestä ja valvonnasta löytyy poliittinen yksimielisyys hallituksen sisällä, muuttaa se myös sosiaalialan osaamiskeskustyön ulkoisia puitteita. Lainsäädännön sisältöön pyritään vaikuttamaan siten, että Keski-Suomen kehittämistyö voisi edelleen jatkua alueen kuntia hyödyntävästi ja alueen

hyviä resursseja, kuten yliopistoa, ammattikorkeakoulua ja II asteen oppilaitoksia hyödyntäen. Erityisen tärkeää olisi turvata se, ettei kehittämistyö etäännyisi liian kauaksi arjen ammattilaisten ja asiakastyön todellisuudesta. Tätä työtä tehdään yhteistyössä muiden sosiaalialan osaamiskeskusten, Keski-Suomen kuntien, oppilaitosten ja alan järjestöjen kanssa.

Keski-Suomen liitto on suunnittelemassa vuodelle 2010 laaja selvitystä, jossa käytäisiin läpi maakunnan sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen eri vaihtoehtoja. Selvityksen avulla valmistaudutaan muuttuvaan lainsäädäntöön. Työn tarkoituksena on etsiä mahdollisimman hyvin keskisuomalaiseen väestö- ja palvelurakenteeseen sopivia järjestämismallivaihtoehtoja. Työn ohjausryhmänä tulee toimimaan Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä, jota täydennetään poliitikoilla, oppilaitosten edustajilla ja henkilöstön edustajilla.

Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistustyöhön Koskella on erityisen hyvät vaikutusmahdollisuudet, koska hallituksen jäsen Mikko Mäntysaari ja johtaja Marja Heikkilä kuuluvat lakiuudistusta tekevään työryhmään. Vuonna 2010 työryhmän asialistalla ovat mm. lainsäädäntöuudistuksen periaatteiden päättäminen ja vanhustenhuollon lainsäädännön uudistuksen valmistelu. Lainsäädännön uudistusta tullaan seuraamaan sekä Kosken hallituksessa että työryhmissä ja seminaareissa.

2.2 Vuoden 2010 erityiskysymyksiä Koskessa

Vuonna 2010 Kosken toiminta tulee supistumaan, koska hankkeiden määrä vähenee. Uusia hankkeita on haettu vain vammaistyöhön. Tästä syystä osaamiskeskus voi keskittyä paremmin perustyöhönsä, eri substanssialueiden työryhmien työn koordinointiin, avoimien keskustelufoorumien tarjoamiseen sekä uusien avausten ja mahdollisuuksien etsimiseen. Kosken työ vaatii myös syventämistä. Tavoitteena on parantaa alueellisen tiedontuotannon tasoa, jotta työmme olisi entistä vakaammalla pohjalla. Osaamiskeskusten yhteinen kehittämistyö tällä alueella tuo toivottavasti myös Koskelle oivalluksia siitä, miten voimme tätä työtä tehdä. Myös Keski-Suomessa toteutettava THL:n alueyksikön ParasSos – tutkimus tuottaa jo ensi vuonna runsaasti tietoa sosiaalipalveluiden saatavuudesta, muutoksista ja kansalaisten tarpeista.

Kosken uusiksi avauksiksi on jo tullut ehdotuksia. Mm. Jyväskylän kaupungin kanssa on keskusteltu mahdollisuudesta toimia romaniväestön palveluiden kehittämisestä vastaavana osaamiskeskuksena (vrt. saamelaisväestön palveluiden kehittäminen Poskessa). Ehdotus tämän tyyppisestä ratkaisusta sisältyy juuri julkaistuu Suomen romanipoliittiseen ohjelmaan.

Toinen avaus liittyy kansalaislähtöisen vertaistuen ja vapaaehtoistyön kehittämiseen ja tutkimukseen. Kehitysidea on lähtöisin vuosina 2007 -2009 Koskessa toteutetun aikuissosiaalityön kehittämishankkeen tuloksista, joissa todettiin mm. aikuissosiaalityön suuri resurssivaje. Keskustelussa todettiin, että vaikka toimintaa tehostettaisiin organisaation sisällä miten, on pelkästään ammattilaisten varassa toimiva järjestelmä ns. mahdoton yhtälö. Nykymalli johtaa siihen, että meillä on iso joukko loppuun palaneita sosiaalityöntekijöitä ja vielä isompi joukko kasvavista ongelmista kärsiviä asiakkaita. Nyt olisi aika pohtia sitä, miten asiakasmääriä voitaisiin vähentää ja kenen kanssa pitäisi tehdä yhteistyötä ja miten? Tutkimus- ja kehitystyöllä etsitään vastausta kysymykseen: Voidaanko kansalaistoiminnalla ja osallisuutta lisäämällä vähentää peruspalvelujen tarvetta ja miten se on mahdollista? Kyseessä olisi toimintatutkimuksellinen pilotti. Rahoitusta haetaan Raha-automaattiyhdistyksestä.

Kolmas uusi avaus liittyy kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan ETENE:n laajentumiseen sosiaalialalle. Avaus on luontevaa jatkoa Koskessa pitkään työskentelelle sosiaalialan eettisten kysymysten esiin nostamiselle. Tarkoituksena on yhdessä sairaanhoitopiirin eettisen neuvottelukunnan kanssa järjestää yhteinen seminaari yhteisistä eettisistä kysymyksistä.

3 SUBSTANSSIALUEIDEN TYÖSKENTELY

3.1 Lasten ja perheiden tukemiseen suuntautuva työ

Lasten ja perheiden tukemisen työalueella on Koskella perinteisesti ollut runsaasti toimintaa. Sama linja jatkuu vuonna 2010. Alueella on sekä Kosken omaa toimintaa että laaja Kaste-hanke. Kosken ja hankkeen yhteisesti vetäminä toimivat lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen työryhmät. Lastensuojelun työryhmässä tullaan vuoden 2010 aikana käsittelemään mm. perhekuntoutuksen, vanhemmuuden arvioinnin, vanhemmuuden tuen ja perhetyö määrittelyä, nuorisopsykiatrisen hoidon ja lastensuojelutyön paineita sekä lastensuojelulain uudistuksia.

Varhaiskasvatuksen työryhmä käynnistyy uudelleen vuoden 2010 alussa. Se on ollut tauolla varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö – hankkeen aikana. Työryhmän tarkoituksena on pitää yllä VARKE – hankkeen aikana kehittynyt maakunnallista, monitoimijaista varhaiskasvatukseen keskittynyttä kehittämistyötä.

3.1.1 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palvelua tarjotaan edelleen vuonna 2010 ensisijaisesti Keski-Suomen maakunnan kunnille ja muille toimijoille, sekä Kangasniemen kunnalle. Savon suunnalla alkanut lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työnohjaus ja Pohjanmaalla tammikuussa 2010 käynnistyvä vastaava ryhmä jatkuvat ainakin kevään 2010 ajan.

Yhteistyötä Lapset ja perheet Kaste – hankkeen kanssa tiivistetään, jotta Koskesta tarjottava apu ja tuki lastensuojelun avohuollossa tehtävään työhön saavuttaisi kuntien toimijat mahdollisimman hyvin. Vuonna 2010 järjestetään kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän toiminnan 5 – vuotisjuhla.

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palveluna tarjotaan edelleen konsultaatioita, työparityöskentelyä sekä pienimuotoista koulutusta lastensuojelun ja lasten huollon ja tapaamisoikeuden piiriin kuuluvissa asioissa. Hannele Metsäranta voi antaa työnohjausta niille kuntien toimijoille, joiden työtehtäviin hän ei liity muun työskentelynsä kautta. Kiertävältä erityissosiaalityöntekijältä saa työapua myös sukulaissijaisvanhemmuusselvityksiin ja lastensuojeluntarpeen selvityksiin sekä lapsen läheisverkoston kartoituksiin. Hannele Metsäranta voi toimia toisena, lastensuojeluun perehtyneenä työntekijänä. Lastensuojelulain 13§:n mukaisena, lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä toimii kunnan oma sosiaalityöntekijä. Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän toiminta perustuu edelleen suorite-taksaan; suoritteen hintaa tarkistetaan vuoden vaihteessa.

Lastensuojeluntarpeenselvitystyöskentelyn koulutusta tullaan antaman edelleen niin Keski-Suomen maakunnassa kuin muuallakin sen mukaan kun kysyntää ja tarvetta esiintyy. Keski-Suomen alueella tarvekartoitusta tehdään yhteistyönä Lapset ja perheet Kaste-hankkeen avohuollon kehittäjäsosiaalityöntekijän kanssa. Annettavasta koulutuksesta peritään suorite-taksan mukainen tai erikseen tapauskohtaisesti määritelty hinta.

Hannele Metsäranta toimii Kosken koordinoiman Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmän puheenjohtajana.

Hannele Metsäranta toimii myös jatkossa Jyväskylän toisena sosiaaliamiehenä. Hän hoitaa Tikkakosken, Palokan ja Vaajakosken alueiden sam-työtä sekä toimii sosiaaliamies Eija Hiekan sijaisena.

3.1.2 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä

1.1.2008 voimaan tulleen Lastensuojelulain (417/2007) 14 §:n mukaan "Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi."

Keski-Suomen kunnat ovat sopineet, että asiantuntijaryhmän toiminta annetaan Kosken vastuulle. Ryhmän toimintamallia kokeiltiin osana Lastensuojelun kehittämisyksikköhanketta. Ryhmän toiminta Koskessa käynnistyi vuoden 2009 alussa ja kunnat tekivät osaamiskeskuksen kanssa sopimuksen palvelun ostosta. Ryhmä kokoontui vuonna 2010 vain kaksi kertaa mutta sen toimintaa on päätetty jatkaa ja perustaa ryhmän työtä kehittävä työryhmä, joka selvittää, miten työstä tulisi entistä paremmin kuntia palveleva.

3.1.3 Kiertävän erityislastentarhanopettajan työ

Pohjoisen Keski-Suomen kuusi kuntaa Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi tekivät vuoden 2009 alusta lukien sopimuksen Kosken kanssa kiertävän erityislastentarhanopettajan palveluiden ostamisesta. Sopimus koskee konsultoivan erityislastentarhanopettajan toimintaa. Toiminnan tarkoituksena on:

- Päivähoitolain 4a § mukainen erityislastentarhanopettajan palveluiden säännöllinen saatavuus, jotta lasten välinen tasa-arvo ja yhdenmukaisuus erityiseen tukeen toteutuisi
- Erityistä tukea tarvitsevien lasten hoidon ja kasvatuksen kehittäminen ja lasten tuen tarpeisiin vastaaminen
- Henkilöstön osaamisen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen

Kiertävän erityislastentarhanopettajan työhuone tulee sijaitsemaan Karstulan kunnan tiloissa mutta hän saa työlleen tukea Kosken varhaiskasvatuksen toiminnasta. Kiertävän erityislastentarhanopettajan toimintatapoina ovat mm:

- jalkautunut, suora henkilöstön ohjaus ja konsultaatio
- kuntien työntekijän työparina toimiminen
- osallistuminen asiakastapaamisiin / kotikäynteihin / neuvotteluihin
- puhelinkonsultaatio
- asiakirjoihin tutustuminen osana konsultaatiota
- erityisestä harkinnasta yksilö ja/tai pienryhmätyöskentely lasten kanssa (kartoitus, kuntoutus, henkilöstön työn ohjaaminen mallittamalla)
- pedagogisen toiminnan suunnittelu yhdessä henkilöstön kanssa
- kirjalliset yhteenvedot, lausunnot
- varhaiserityiskasvatukseen liittyvän koulutuksen järjestäminen tarvittaessa yhdessä yhteistyökumppanikuntien ja muiden alueella toimivien organisaatioiden kanssa
- uusimpaan tutkimukseen ja hyväksi todettuihin käytänteisiin ja toimintamalleihin perustuva kehittämistyö

Vuonna 2009 alkanut toimintaa kehitetään edelleen vuonna 2010 säännöllisissä tapaamisissa kuntien kanssa.

3.1.4 Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa

Keski-Suomen kunnat ovat mukana Lapset ja perheet Kaste-hankkeessa, joka on osa Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanketta Itä- ja Keski-Suomessa 2008 – 2010. Hankkeen toiminta-ajatuksena on vaikuttaa siihen, että lapset, nuoret ja perheet saavat suunnitelmallista, oikea-aikaista ja asiantuntevaa palvelua, jonka avulla heidän hyvinvointinsa Keski-Suomessa lisääntyy.

Hankkeessa pyritään edistämään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ottamalla käyttöön ehkäiseviä, varhaisen tuen ja puuttumisen toimintamalleja ja huomioimaan kuntien uudistuvissa palvelurakenteissa erityisesti lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointi, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuus. Näihin tavoitteisiin pyrkimiseksi lapsia, nuoria ja perheitä työssään

kohtaavan henkilöstön ja toimijoiden osaamista vahvistetaan ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluihin laaditaan suunnitelma maakunnallisesta kehittämisrakenteesta.

Painopistealueina ovat ehkäisevä työ, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun avohuolto sekä sijaishuolto ja perhehoito. Keskeisimpiä työtapoja ovat mm. työkokoukset, koulutukset, työpajat, konsultaatiot, työparityö, tutkimus- ja harjoitteluyhteistyö, koordinointi ja tiedottaminen. Hanke toteutuu tiiviissä yhteistyössä kuntien, kuntayhtymän, järjestöjen, oppilaitosten sekä muiden lasten ja perheiden kanssa toimivien tahojen kanssa. Hanke toimii ylimaakunnallisessa ja valtakunnallisessa yhteistyöverkostossa.

Hankkeessa jatketaan ja syvennetään aikaisemmissa alueella toteutetuissa kehittämishankkeissa aloitettua kehittämistyötä. Kehittäminen perustuu kuntien kanssa käytyihin keskusteluihin ja kuntien omiin kehittämistyön linjauksiin sekä Kaste -ohjelmaan kirjattuihin toimenpiteisiin. Palveluiden kehittämisessä on keskeistä monitoimijaisuus ja dialogisuus.

Osallisuuden vahvistamisen alueella kehitetään muun muassa päivähoiton aloitusvaihetta ja kasvatuskumppanuutta, vertaisryhmätoimintaa, neuvolan perhevalmennusta sekä ehkäisevää perhetyötä. Jyväskylässä kehitetään perhekouluverkostoa vastaamaan haastavien lasten perheiden tuen tarpeisiin ja tehostettuun esiopetukseen luodaan toimintamalli. Keuruulla ja Saarikan alueella vahvistetaan perhekeskusajattelua alle kouluikäisten perhepalveluissa.

Koulujen oppilashuoltotyöryhmien työskentelyä tuetaan ja ehkäisevän mielenterveystyön mallia kehitetään toisen asteen oppilaitoksissa yhteistyössä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa. Konsultaatiokäytäntöjä ja monitoimijaisia työmalleja juurrutetaan tukemaan perus- ja erityispalveluissa tehtävää työtä. Lastensuojelun mukaisia käytäntöjä tuetaan muun muassa koulutuksilla. Lastensuojelun osalta koulutusten teemoina ovat esimerkiksi lastensuojelutarpeen selvittäminen prosessi ja yhteistyökysymykset. Sijaishuollon palveluiden kehittämisessä keskeistä on perhehoidon osuuden vahvistaminen kehittämällä sen eri toimintamuotoja. Kuntien kanssa laaditaan pohja perhehoidon toimintaohjeeksi.

Henkilöstön koulutusten sisältöinä ovat muun muassa huolen puheeksiottaminen, kasvatuskumppanuus, dialoginen verkostotyö, vuorovaikutus ja lasten sosioemotionaalisen kehityksen tukeminen sekä ajankohtaisten lainsäädännön uudistusten käytäntöön vieminen.

Keski-Suomen osahankkeessa työskentelee seitsemän kehittäjää ja koko hankealueella projektipäällikkö. Moniammatillisen tiimin muodostavat ehkäisevän työn ja varhaiskasvatuksen kehittäjät, kehittäjäterveydenhoitaja, avohuollon kehittäjäsosiaalityöntekijä, sijaishuollon kehittäjäsosiaalityöntekijä ja kehittäjäsaaraanhoitaja.

Lapset ja perheet Kaste II -hankkeelle haetaan rahoitusta sosiaali- ja terveysministeriöstä ajalle 1.10.2010–31.10.2012.

3.2 Vammaistyö

Kosken vammaistyön työryhmä jatkaa toimintaansa edelleen. Työryhmä on luonteeltaan avoin tiedonvälitys- ja keskustelufoorumi, joka pyrkii osallistamaan jäseniään yhteisiin uusiin ideoita jalostaviin pohdintoihin. Työryhmällä on koordinoiva rooli ja se seuraa aktiivisesti maakunnassa toteutettavia alan kehittämishankkeita sekä toimii eri vammaispalvelusektoreiden ammattilaisten työkokousten koollekutsujana.

Kehitysvamma-alan ja vammaispalvelulain mukaisia päätöksiä tekevien työntekijöiden työkokousten suunnittelussa ja järjestämisessä ovat aktiivisessa roolissa kuntien ammattilaiset. Kosken roolina on mahdollistaa ja varmistaa ammattilaisten keskinäisen työkokouskäytännön jatkuminen. Kuntoutusohjaajien keskinäinen työkokouskäytäntö on toiminut hyvin itsenäisesti. Myös tätä toimintaa Koske voi tukea, mikäli tarpeen. Kosken vammaispalvelutyöryhmä tekee yhteistyötä vammaisjärjestöjen kanssa ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan vammaisfoorum tapahtuman järjestämiseen.

Mikäli Keski-Suomeen vammaistyön Kaste-hanke, tulee se toimimaan Kosken työyhteisössä. Hanke on osa valtakunnallista Vammais - Kastetta. Hankkeen tavoitteena on jatkaa Keski-Suomessa jo pitkään jatkunutta palvelurakenteen kehittämistyötä siten, että vammaiset henkilöt saisivat palvelunsa niin pitkälle lähipalveluina kuin mahdollista. Hanke turvaa myös erityisosaamisen saatavuutta ja toimivan palvelukokonaisuuden kehittymistä maakuntaan. Se rakentaa myös valtakunnallista palvelutarjontaa erityisen vaativiin tilanteisiin.

Hankkeen toisena tavoitteena on osaamisen vahvistaminen, jotta uusi vammaislainsäädäntö ja moderni vammaiskäsitys tulisivat käyttöön myös Keski-Suomessa.

Vammaistyön alueelle on haettu myös toista hanketta yhteistyössä Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön kanssa. Se keskittyy vammaisten lasten lastensuojeluosaamisen parantamiseen. Hankkeessa ovat mukana myös Perhehoitoliitto ja Keski-Suomen maakunnallinen sijaishuoltoyksikkö.

3.2.1 Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan henkilökohtaisten avun keskusten kehittämishanke eli Havu- hanke

Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan henkilökohtaisten avun keskusten kehittämishanke eli HAVU -hanke toteutetaan ajalla 1.3.2009 -31.12.2011. HAVU -hanketta hallinnoi Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä. Hanke saa avustusta TEKES:n Innovaatiot sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä ohjelmasta. Hanke on Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Keski-Suomen kuntien sekä Eskoon sosiaalipalvelujen ky:n yhteisesti toteuttama hanke.

Keski-Suomen kunnista mukana ovat Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Muurame, Laukaa, Toivakka ja Äänekoski. Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän alueelta mukana on Etelä-Pohjanmaan alue. Hankkeeseen voi liittyä lisää kuntia myöhemmin.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen yhteydessä toimiva HAVU – keskus toimii vuonna 2010 vaikeavammaisten työnantajien ja päämiesten sekä avustajien ns. keskuspaikkana, josta saa tukea ja käytännön neuvoja, koulutusta ja työnohjausta henkilökohtainen avustajatoimintaan liittyen. HAVU –keskukset toimivat Tre@validia –hankkeen kehittämän ja Invalidiliitto ry:n omistaman Avustajaportti.fi verkkopalvelun paikallisina ylläpitäjinä. Avustajaportti.fi palvelussa työnantaja ja avustaja voivat löytää toisensa. HAVU -keskusten palvelu jalkautuu hankekuntien alueelle ja lisäksi testataan etäasiointia osana asiakaspalvelun kehittämistä. Vuonna 2010 toteutetaan työnohjauspalveluiden pilotointia yhteistyössä Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa.

Vammaisten työnantajien tarvitsemien palkanlaskennan ja taloushallinnon palveluiden pilotointi jatkuu vuonna 2010 ja henkilökohtaisen avun työaika raportoinnissa testataan sähköistä työaikakirjanpitoa. Valtakunnallisesti yhteistyö jatkuu Henkilökohtaisen avun verkostohankkeen Assistentti.infon verkostoissa. HAVU – keskusten toimintojen prosessikuvaukset tehdään vuoden 2010 aikana.

3.3 Vanhustyö

Kehittämistyön tavoitteena on rakentaa ja tukea Keski-Suomen maakunnassa ikä-ihmistä aidosti kuntouttavaa palvelujärjestelmää. Työkaluina Koskella on edelleen jatkuva työryhmytyöskentely sekä osaltaan myös Kaste-ohjelman rahoituksella vuoden 2009 keväällä käynnistynyt laaja kehittämishanke. Kosken vanhuspäivätyöryhmä on maakunnallinen avoin foorumi, jonka kokoonpanossa on vanhustyön asiantuntijoita kunnista, järjestöistä, oppilaitoksista sekä tutkimuslaitoksista.

Vuonna 2010 vanhustyön työryhmä aloittaa työskentelyn vanhustyön Kaste – hankkeen Keski-Suomen ohjausryhmänä. Sen asialistalla tulee olemaan myös sosiaalihuollon lainsäädännön uudistustyön osana toteutettavan vanhustenhuollon lainsäädännön uudistuksen kommentointi ja seuraaminen.

Vanhustyön alueella toimii useita vakiintuneita Kosken koordinoimia työkokouksia. Vuonna 2010 järjestetään vanhusten päiväkeskusohjaajien työkokoukset (2 krt/v) ja vanhusten avopalveluista vastaavien työkokoukset (2 krt/v) yhteistyössä eri kuntien kanssa sekä vanhustyön johtajien ja ylihoitajien työkokoukset (2-3 krt/v) yhteistyössä sairaanhoitopiirin ja oppilaitosten kanssa.

Lisäksi toimintansa aloitti vuonna 2009 vanhussosiaalityöntekijöiden työhajauksellinen vertaisryhmä. Se asetti tavoitteekseen vanhussosiaalityön sisällön kirkastamisen ja Keski-Suomen vanhussosiaalityön tilanteen syvällisen tarkastelun. Tätä ryhmää vetää Kosken suunnittelija.

3.3.1 Vanhusten asumisen uudet ratkaisut ja asumisen varhainen tuki – hanke (Vanhus-Kaste)

Itä- ja Keski-Suomen Vanhus-Kaste –hanke on käynnistynyt vuonna 2009 neljän maakunnan ja 62 kunnan alueella ja hanke jatkuu 31.10.2010 saakka. Hankkeen keskeisiä kehittämisteemoja ovat ikääntyvien asuminen, kotona asumisen varhainen tuki sekä verkostoituva kehittämistyö. Kuntia tuetaan vanhusten palvelurakenteen muutostyössä laatusuosituksen mukaisesti.

Hankkeessa on Keski-Suomesta mukana 15 kuntaa, joissa kehittämistyö keskittyy kotihoitoon, lyhytaikaishoidon, kotona asumisen tukemisen sekä varhaisen tuen kehittämiseen. Laitoshoidon purkamista pyritään tukemaan hallitusti niin, että avohuollon palvelut, ennakoiva työ ja kevyemmät asumisratkaisut kehittyvät samanaikaisesti. Hankkeessa tehdään yhteistyötä muiden hankkeiden, järjestöjen, koulutusorganisaatioiden, yritysten sekä asiakkaiden kanssa.

Kehittäminen tapahtuu hankkeessa mukana olevissa kunnissa osana kuntien omaa kehittämistyötä. Kehittäjät toimivat suunnittelun ja toimintojen käynnistämisen tukena. Työskentelymenetelmiä ovat kehittämispilotit, työryhmätyöskentely, työpajat, koulutukset, teemapäivät, tutustumiskäynnit, verkostotyö sekä tiedottaminen.

Vanhus- Kaste II:een, Aktiivinen ikääntyminen Itä- ja Keski-Suomessa -hankkeelle, ollaan hakemassa KASTE- ohjelman mukaista valtionavustusta ajalle 1.10.2010-31.10.2012 sekä kuntien sitoutumista hankkeeseen siten, että II vaihe olisi mahdollista nivoa mahdollisimman tiiviiksi jatkumoksi meneillään olevalle Vanhus Kaste – hankkeelle. Tavoitteena on saada hankkeen kautta pitkäjänteinen tuki kunnissa meneillään olevalle vanhustalouden rakennemuutokselle.

Vanhus- Kaste II rakentuu seuraaviin teemoihin ja tavoitteisiin:

TEEMA 1: Hyvinvointia ja terveyttä edistävä palvelurakenne – kehittämisteeman tavoitteena on:

1. Palvelujen ja tuen uudistaminen ja monipuolistaminen vahvistamalla ennakko- ja kuntouttavia toimintamalleja
2. Edistää monitoimijaista yhteistyötä palvelujen ja tuen järjestämisessä
3. Tukea ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon rakenteen uudistamista

TEEMA 2: Asuminen ja asuinympäristö – kehittämisteeman tavoitteena on:

1. Edistää monitoimijaista ja yli sektoreiden tapahtuvaa ikäihmisten asumisen suunnittelua.
2. Tukea monipuolisten ikäihmisten asumisen ratkaisujen toteutusta
3. Edistää asumisen ja palvelut yhdistävien lähipalvelualueiden käynnistymistä hankealueella (palvelukampuksia).

TEEMA 3: Ikäihmisten osallisuus – kehittämisteeman tavoitteena on:

1. Vahvistaa ikäihmisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia
2. Tukea ja edistää ikäihmisten mahdollisuutta omaehtoiseen ja suunniteltuun ikääntymiseen
3. Vahvistaa järjestöjen ja kuntien yhteistyötä

TEEMA 4: Ikäosaamisen vahvistaminen – kehittämisteeman tavoitteena on:

1. Modernin vanhuskäsityksen ja ikäpoliittisten tavoitteiden ja niiden vaikutusten esiin tuominen eri toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä
2. Vahvistaa monialaista ja ennakoivaa ikäosaamista ja sen hyödyntämistä

3.3.2 Vanhusasiavaltuutettu – hanke

Vanhusasiavaltuutettu toimintamallin kehittämisessä on ollut tarkoitus tuoda ikäihmisten ääntä ja näkökulmaa paremmin esille. Vanhusasiavaltuutettu luo uusia kanavia ikäihmisten mielipiteiden ja tarpeiden kuulemiseksi sekä edistää poikkihallinnollista yhteistyötä eri toimialojen ja toimintayksiköiden kesken ikäihmisten asioista ja palveluista päätettäessä. Vanhusasiavaltuutetun tehtävänä on vanhusten edun, oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen Keski-Suomessa yleisellä yhteiskuntapolitiikan alalla.

Vanhusasiavaltuutettu ei ole viranomainen eikä hän tee jälkikäteistä lainvalvontaa tai anna ratkaisuja yksittäisiin asioihin. Valtuutetun toimintatapoina ovat mm. kannanotot, neuvonta, aloitteet, vierailut ja muut kohtaamiset ikääntyvien kanssa. Vanhusasiavaltuutettu verkostoituu, luo yhteistyörakenteita ja hyödyntää niitä vanhusten hyväksi. Vanhusasiavaltuutettu herättelee päättäjiä, toimii ikääntyvien äänen vahvistimena ja vanhuspolitiikan toimijoiden yhteistyön rakentajana.

Vanhusasiavaltuutettu hanketta hallinnoi Jyväskylän Sotainvalidien Asuntosäätiö. Toiminnan tukena on laaja, gerontologisista ja muista vanhusalan asiantuntijoista koostuva ohjausryhmä. Ohjausryhmän kautta muodostuvat laajat yhteistyöverkot jäsenten taustayhteisöihin. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on tarjonnut työtilat ja vertaistukiverkoston vanhusasiavaltuutetun toiminnalle. Hankkeen toiminta päättyy keväällä 2010. Alkuvuoden 2010 suunnitelmiin kuuluu mm. hankkeen loppuseminaarin järjestäminen ja loppuraportin julkaiseminen.

3.4 Aikuissosiaalityö

Koskessa vuosina 2007 – 2009 toteutetun aikuissosiaalityön kehittämishankkeen tulosten juurruttamiseksi ja työn edelleen kehittämiseksi päätettiin perustaa Koskeen aikuissosiaalityön työryhmä. Aikuissosiaalityön hankkeen tavoitteena oli aikuissosiaalityön osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistaminen, aikuissosiaalityön ammatti- ja tehtävärakenteiden kehittäminen sekä aikuissosiaalityön yhteiskunnallisen roolin kirkastaminen. Työryhmä pitää näitä tavoitteita edelleen esillä. Myös kunnissa erityistä huomiota edellyttävä kuntouttava työtoiminta tulee olemaan yhtenä ryhmän keskeisistä teemoista. Ryhmä suunnittelee aikuissosiaalityön työkokouksia, seminaareja ja ideoi alan kehittämistä.

3.4.1 Osaamisen kehittäminen rahapeliongelmiin ehkäisyssä ja hoidossa

Taustaa

Rahapelaaminen on noussut maassamme merkittäväksi yhteiskunnalliseksi huolenaiheeksi. Samalla työelämästä on noussut tarve osaamisen vahvistamiseen rahapelikysymyksissä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ovatkin vahvistaneet rahapelihaittojen ehkäisyä ja hoidon tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jossa yhtenä osa-alueena on Osaamisen kehittäminen. Osaamisen kehittäminen tapahtuu THL:n toimeksianton kautta Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta käsin, ja siitä vastaa koulutuspäällikkö Tuula-Leena Raiski. Työ käynnistyi 2008-2009 moduulipohjaisen Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssin (6 op / 15 op) tuottamisella.

Keväällä 2009 toteutetun pilotoinnin ja arviointien perusteella verkkokurssi on jatkokehitetty valtakunnalliseksi koulutustuotteeksi, joka soveltuu täydennys-, henkilöstö- ja oppisopimustyyppiseksi koulutukseksi sekä tutkintoon johtavaan koulutukseen. Tavoitteena on vahvistaa riski- ja ongelmapelaamista työssään kohtaavan henkilöstön ja tulevien ammattilaisten osaamista rahapeliongelmiin ehkäisyssä, tunnistamisessa, arvioinnissa, tuki- ja hoitopalveluissa sekä ongelmapelaajien läheisten huomioon ottamisessa.

Toiminta vuonna 2010

Osaamisen kehittämistyön keskeisenä painopisteenä vuonna 2010 on kehittää toimiva malli Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssien valtakunnalliselle järjestämiselle, koulutusten arvioinnille ja jatkokehittämiselle. Vuonna 2010 käynnistysvaiheessa verkkokursseja, myös ruotsinkielisenä, järjestetään eri puolilla Suomea täydennyskoulutuksena ja THL:n osittain subventoimana. Tavoitteena on päästä aloittamaan myös sovellukset tutkintoon johtavan koulutuksen osalta.

Kouluttajakoulutus kuuluu myös vuoden 2010 toimintaan. Vuoden 2009 lopussa käynnistynyt verkkokurssi toimii substanssikoulutuksena yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammattipistojen täydennys- ja aikuiskouluttajille. Kokeneille rahapeliongelmaa työssään kohdanneille ammatillisille tullaan järjestämään pedagogista valmennusta todennäköisesti syksyllä 2010.

Verkkokurssiin suunniteltu jatko-osa, 9 op.n kehittämistehtävä, on verkkokurssin pilottiryhmistä koostuvalla pienellä ryhmällä pilotoitavana THL:ssä syksystä 2009 kevääseen 2010. Saatujen kokemusten perusteella mietitään sen toteuttamista jatkossa.

Vuoden 2010 aikana valmistellaan myös kuntiin suuntautuvan asiantuntijatuen järjestämistapaa ja toiminta pyritään aloittamaan hyödyntäen tässä mm. yhteistyömahdollisuuksia sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa.

Pohjoismaista yhteistyötä verkko-opintojen kehittämisessä vahvistetaan.

3.5 Päihdetyö

Vuoden 2009 lokakuun lopussa päättyneen Päivän selvään päihdehuoltoon – hankkeen tuloksena päätettiin perustaa Koskeen päihdetyöryhmä vuoden 2010 alusta. Hankkeessa toteutetussa kyselyssä nousi vahvasti esiin mm. se, että päihde- ja mielenterveystyön ammattilaiset kaipasivat maakunnallisia eri toimijoita yhteen kokoavia koulutuksia, seminaareja, työkokouksia ja tapaamisia. Lisäksi kaivattiin perus- ja erityispalveluiden yhteisiä ja eri sektoreita yhdistäviä, asiakastyöhön liittyviä työkokouksia ja yhteistyöverkostoja; monialaista ja moniammatillista yhteistyötä. Tietoa tunnuttiin tarvittavan myös päihde- ja mielenterveysongelmasta, palveluista ja eri hoitomahdollisuuksista ja päihdetyöhön kaivattiin selkeästi perusosaamista, puheeksi ottamisen ja motivoinnin taitoja.

Päihdetyöryhmä tarjoaa foorumin, jossa voidaan yhdessä ideoida ja tuottaa koulutusta (mm. Päihdepäivä 2010), antaa ja saada vertaistukea ja viedä eteenpäin kehittämisideoita.

3.6 Koulutusyhteistyö

Kosken koulutusyhteistyöryhmä kokoaa yhteen pääasiassa sosiaalialan eri oppilaitosten edustajia. Työryhmä tarjoaa vapaamuotoisen foorumin eri koulutusasteiden ja -yksiköiden yhteistyön tiivistämiseksi. Vuonna 2010 tullaan jatkamaan kokousten ja tilaisuuksien jalkauttamista eri toimipisteisiin ja ideoimaan mm. opiskelijayhteistyötä.

Vuoden 2010 erityisenä teemana on täydennyskoulutuksen koordinointi ja täydennyskoulutuksen tarpeen ja sisältöjen pohdinta. Työryhmä seuraa ja kommentoi aktiivisesti sosiaalialan koulutuksen rakennemuutoksia, ammattihenkilöstön foorumin toimintaa ja sosiaalialan- ja terveydenhuollon käytännön toiminnasta nousevia koulutustarpeita.

3.6.1 Esiselvitys Keski-Suomen sosiaalialan opetusklinikan käynnistämisestä

Elokuussa 2009 käynnistynyt Keski-Suomen sosiaalialan oppimisklinikkatoiminnan esiselvitysvaihe jatkuu vuoden 2010 tammi- ja helmikuussa mm. esiselvitysvaiheen tiedotustilaisuudella sekä tutustumiskäynneillä Suomessa jo olemassa olevaan opetus- ja tutkimusklinikkatoimintaan. Tarkoituksena on myös valmistella oppimisklinikan kokeiluvaihetta hankkeen ohjausryhmässä ja ns. työryhmässä. Vuonna 2010 tammi- ja helmikuun ajan hankkeessa toimii puolipäiväinen suunnittelija. Kokeiluvaihe alkaa vuoden 2010 aikana.

Toiminta perustuu Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston väliseen yhteistyöhön ja sopimukseen. Toiminta jakautuu ns. esiselvitysvaiheeseen, kokeiluvaiheeseen ja pysyvän toiminnan vaiheeseen. Esiselvitystä rahoitti Keski-Suomen liitto sekä Jyväskylän kaupunki, JY, JAMK ja Koske. Kokeiluvaiheen rahoitusta on haettu Länsi-Suomen lääninhallituksen sivistysosaston Manner Suomen ESR-ohjelman Länsi-Suomen suuralueosion toimintalinjan 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen -osiosta (30.10.09).

Keski-Suomen oppimisklinikan tavoitteena on:

1. Luoda sosiaalialan henkilöstölle (sosiaalityöntekijät, palveluohjaajat sekä psykologit), opiskelijoille ja oppilaitosten opettajille sekä tutkijoille aitoja asiakastilanteita hyödyntävä oppimisympäristö ja uudenlainen yhteistoiminnan ja oppimisen areena, jossa ylitetään perinteistä jakoa teoreettisen opetuksen ja käytännön asiakastyön välillä.
2. Tukea monialaista ja moniammatillista orientaatiota ja yhteistyötä (esim. ammatti- ja tehtävärakenteiden kehittäminen, sosiaalityö-sosiaaliala(sosiaali/palveluohjaus)-psykologia)
3. Kohentaa sosiaalialan ammatillisen henkilökunnan edellytyksiä ja motivaatiota toimia alan opiskelijoiden käytännön opettajina ja kehittää omaa työtään

4. Tehdä sosiaalialan työmenetelmiin ja ammatillisiin käytäntöihin kohdistuvaa tutkimusta, opinnäytetöitä ja kehittämistyötä sekä vahvistaa käytäntöpohjaisen tiedontuotannon avulla alan ammatillista osaamista ja asiantuntijuutta Keski-Suomessa.
5. Turvata ja kehittää sosiaalialan osaamista sekä asiantuntijuutta Keski-Suomessa
6. Luoda edellytyksiä keskisuomalaiselle oppimisklinikkatoiminnalle pysyvänä yhteistyömuotona

4 SOSIAALIASIAMIESTOIMINTA

Osaamiskeskus jatkaa ja kehittää vuonna 2004 aloitettua sosiaaliasiamiestoimintaa. Asiamiespalvelun hankkii Koskesta 15 kuntaa. Uusia sopimuskuntia ovat Jämsä ja uudelleen toimintaan liittyvä Kuhmoinen. Kosken sosiaaliasiamiespalvelun asukaspoija on noin 219 000. Päätoimisena sosiaaliasiamiehenä jatkaa Eija Hiekka. Kiertävä lastensuojelun erityis-sosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta työskentelee oman toimensa ohessa edelleen osaaikaisesti toisena Jyväskylän sosiaaliasiamiehenä Palokan, Tikkakosken ja Vaajakosken alueilla. Aluejako on ollut käytössä neljä vuotta ja järjestely on toiminut hyvin turvaten myös loma-aikojen palvelun. Selkeintä olisi päästä yksi kunta ja yksi sosiaaliasiamies – järjestelyyn ja siihen siirtymistä harkitaankin olosuhteiden salliessa.

Sosiaaliasiamiestoiminta on puolueetonta ja riippumatonta asiakaspalvelua sekä sosiaalipalvelujen kehittämistyötä. Asiamies neuvoo ja tiedottaa palveluista sekä pyrkii edistämään sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksien toteutumista. Sosiaaliasiamiehet kokoavat kunnittain palautetietoa sosiaalihuollon palvelujen toimivuudesta, seuraavat asiakkaan oikeuksien ja aseman kehitystä sekä laativat vuosittain selvityksen kunnille edellä mainituista asioista. Kosken asiamiestyössä ryhdytään vuonna 2010 käyttämään sosiaaliasiamiestoiminnan asiakastilastoinnin valtakunnallisen kehittämishankkeen (2007-2009) suunnittelemaa tilastointia.

Valtaosa sosiaaliasiamiestyöstä on asiakaspalvelua, mutta tehtävään kuuluu myös runsaasti yhteistyötä julkisten ja yksityisten sosiaalihuollon palvelujen tuottajien, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden sosiaalialan toimijoiden kanssa. Sosiaaliasiamiehet osallistuvat ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen sekä tekevät yhteistyötä sosiaalialan palveluita kehittävien hankkeiden kanssa. Vuonna 2010 järjestetään vähintään yksi työkokous keskisuomalaisille sosiaaliasiamiehille ja selvitetään yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä koskevia tarpeita. Päätoiminen sosiaaliasiamies osallistuu 4-5 kertaa vuodessa kokoontuvaan sosiaaliasiamiesten vertaistimiin ja hän on myös valtakunnallisen sosiaaliasiamiesyhdistyksen jäsen.

Laajennettu Etene, valtakunnallinen sosiaali- ja terveystalouden eettinen neuvottelukunta, on aloittanut toimintansa syksyllä 2009. Tämä uudistus samoin kuin sosiaalialan työstä ja palveluista nousevat kysymykset kannustavat hakemaan keinoja, joilla voidaan vahvistaa maakunnallista sosiaalialan eettistä toimintakulttuuria.

5 SOSIAALIPÄIVYSTYKSEN KOORDINOINTI

Koske jatkaa vuonna 2010 Keski-Suomen kuntien toimeksiannosta maakunnallisen sosiaalipäivystyksen koordinointia. Sosiaalipäivystyksellä tarkoitetaan välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämistä. Sosiaalipäivystyksen kautta saadaan myös tietoa kunta- ja aluekohtaisesti asukkaiden hyvinvoinnin tilasta ja se antaa suuntaa palvelujen kehittämiseksi sekä ennaltaehkäisevälle työlle.

Kosken tuottama sosiaalipäivystyksen koordinointitoiminta koostuu useasta osa-alueesta ja tehtävässä toimii osa-aikaisena työntekijänä sosiaalipäivystyksen koordinaattori. Koordinaattori vastaa koko maakunnan alueella virka-ajan ulkopuoliseen sosiaalipäivystykseen liittyvää tietojen keruusta, tilastoinnista ja raportoinnista sekä sosiaalipäivystysasioista tiedottamisesta. Sosiaalipäivystyksestä tuotettua tietoa voidaan käyttää apuna sosiaalihuollon kehittämisessä. Koordinaattori kehittää yhteistyössä kuntien kanssa maakunnan sosiaalipäivystystä ja sosiaalipäivystysjärjestelmää.

Sosiaalipäivystyksen koordinoinnin tehtäväalueeseen kuuluu sosiaalipäivystykseen liittyvä yhteistyö mm. kuntien ja päivystäjien kesken, yhteistyökumppanien suuntaan ja julkisuuteen sekä valtakunnallinen ja hankeyhteistyö. Koordinoinnin työtehtäviin sisältyy myös koulutuksen ja työnohjauksen järjestäminen sosiaalipäivystäjille. Koordinaattori ylläpitää ja päivittää sosiaalipäivystykseen liittyvää materiaalia ja lomakkeistoa. Lisäksi koordinointiin kuuluu sosiaalipäivystysvuorojen suunnittelu ja sosiaalipäivystyskalenterin ylläpito Mobile-kuntien osalta.

6 VIESTINTÄ

Kosken viestinnän tyyli on avoin, positiivinen ja asiantunteva

Kosken viestintästrategia ajantasaistettiin vuoden 2009 alussa. Aiempien vuosien kokemuksiin perustuen sekä uusia haasteita analysoiden Kosken viestinnän **perustehtäviksi** ovat nyt hahmottuneet:

1. Edelläkävijänä toimiminen,

Luotettavan ja neutraalin toimijan asema maakunnassa tulee varmistaa pitkäjänteisellä ja tuloksekkaalla työllä, jota palvelee hyvin hoidettu *ulkoinen* viestintä.

Keinot:

- Sonette-yhteisöverkon päivityksestä huolehtiminen omalta osaltamme sekä yhteisöverkon ylläpitämisen ja kehittämisen varmistaminen. Toimitusneuvoston perustaminen Sonetille.
- Kosken kotisivujen päivityksestä ja kehittämisestä huolehtiminen
- Kosken julkaisutoiminnasta huolehtiminen
- Kokouskäytäntöjen kehittäminen ”kahteen suuntaan”
 - pyritään tehokkuuteen mm. kampanjoimalla edelleen videoneuvottelujen käyttönoton puolesta ja karsimalla päällekkäisiä kokouksia ja vähentämällä palaverien määrää
 - tarjotaan innovatiivisuuteen kannustavia ja aidon kohtaamisen mahdollistavia rauhallisia keskusteluareenoita
- Henkilökohtaisen viestinnän merkitys on keskeistä. Kosken asiakkaita ovat sosiaalialan ammattilaiset, kansalaistoimijat ja asiakkaat – asiakkaita eivät ole kasvottomat organisaatiot tai yhteistyökumppanit.
- Sähköpostiviestintää toteutetaan ytimekkäästi ja asiallisesti. Huolehditaan viestien oikeasta kohdentamisesta ja sähköpostiosoitteistojen jatkuvasta päivityksestä
- Vältetään päällekkäistä viestintää ja toimintaa huolellisella koordinoinnilla ja pyritään hyödyntämään kehittäjäyhteisön synergiaetu eri hankkeiden välillä esim. yhteisen tapahtumakalenterin, tiedotteiden ja tapahtumien muodossa
- Rohkaistaan ja tuetaan jokaista aktiivisuuteen julkisuustyössä omalla osaamisalueellaan ja kehitetään yhteistyötä tiedotusvälineiden suuntaan

2. Maakunnallisen kehittämissyhteisön toimivana ja vuorovaikutuksellisena pitäminen

Kosken työyhteisössä on tärkeää ylläpitää yhteistä kehittämisen henkeä ja varmistaa kattava, ajantasainen ja monensuuntainen *sisäinen* tiedonkulku kaikkien työyhteisön jäsenten välillä

Keinot:

- spontaania ja avointa keskustelua ylläpidetään talon tapana jokapäiväisessä työssä
- Jatketaan kuukausipalaverikäytäntöä
- Hyödynnetään yhteistä sähköistä työpöytää
- Toiminta-alueet ylittävä yhteinen tietoisuus sosiaalialan kehittämisen tavoitteista varmistetaan
 - Sovitaan eri toiminta-alueet läpäiseviä teemoja käsitteleviä sisäisiä palavereja esim. Paras-hankkeen toteutuminen ja merkitys kehittämishankkeiden sisältöteemoille, ajankohtaiskeskustelut lakiuudistuksista ja lapsiperheiden & sosiaalipäivystyksen & päihdehuollon yhteiset keskustelut.
- Edesautetaan aktiivisesti sosiaalialan ja terveydenhuollon kehittäjien vuoropuhelua. ja yhteistyötä.
- Huolehditaan laadukkaasta perehdytyksestä ja opiskelijoiden ohjauksesta
- Hyödynnetään osaamiskeskusten välistä yhteistyötä ylimaakunnallisten kehittäjäkumppaneiden kanssa toimiessa.
- Arkistointiin ja Koskeen kertyvän aineiston hyödyntämiseen luodaan ohjeistusta ja systemaattisuutta.

7 SOSIAALIPOLIITTINEN VAIKUTTAMISTYÖ

Kosken yhtenä tehtävänä on sosiaalipoliittisen keskustelun ylläpitäminen ja herättäminen Keski-Suomen maakunnan eri areenoilla. Tässä yhteydessä on mahdollista tuoda esiin sosiaalialan osaamista, sosiaalialan tutkimuksessa syntynyttä tietoa ja tarjota erilaisia ratkaisuja yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kehittämistyöhön.

Sosiaalipoliittista vaikuttamistyötä tehdään ainakin seuraavilla tavoilla:

- Osallistamalla maakunnan kehittämistyöhön mm. sosiaalialan yhdistysten, Keski-Suomen liiton, alan oppilaitosten, yritysten, kuntien ja seutukuntien sekä sairaanhoitopiirin kanssa

- Osallistamalla valtakunnalliseen keskusteluun STKL:n ja muiden järjestöjen, ministeriöiden, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Kuntaliiton ja Huoltaja-säätiön kanssa..
- Koordinoimalla yhteistyössä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen koordinaatioryhmän työtä
- Jatkamalla yhteistyötä korkeatasoisten sosiaalipoliittisten seminaarien järjestämisessä Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistyksen kanssa.
- Tukemalla Keski-Suomen sosiaali- ja terveystojohtoa kunnallisen sosiaali- ja hyvinvointipolitiikan merkityksen esiin nostamisessa ja muotoilemisessa. mm. yhteisten työkokousten yhteydessä.

8 OSAAMISKESKUKSEN SISÄINEN TYÖ JA HENKILÖSTÖJOHTAMINEN

Kosken työyhteisössä panostetaan vilkkaaseen ajatusten vaihtoon, yhteisöllisyyteen ja mahdollisuuteen testata uusia ideoita ja näkemyksiä. Työyhteisömme elinehto on avoin vuorovaikutus ja luottamuksellisten suhteiden rakentuminen. Tähän vaikuttavat omalla käyttäytymisellään niin hallitus, johto kuin jokainen Kosken työyhteisössä työskentelevä. Erityistä vastuuta tulee kantaa yhteisöön uusina tulevista työntekijöistä ja harjoittelijoista. Jotta turvaamme työyhteisön toiminnan, toteutamme seuraavat asiat:

- Hallitus kokoontuu vuoden 2010 aikana 7 kertaa.
- Kosken kehittämissyöryhmä jatkaa toimintaansa keskustellen ja linjaten ajankohtaisia kysymyksiä sekä osaamiskeskus- että hanketyön tueksi.
- Järjestämme työyhteisön kuukausikokoukset ja vapaamuotoisia tapaamisia eri teemojen ympärillä
- Huolehdimme työyhteisön kehittämiskeskusteluista ja työnohjauksesta sekä työterveyttä ylläpitävän liikunnan ja kulttuurin tukemisesta.
- Järjestämme osaamiskeskustyötä tukevaa koulutusta.
- Järjestämme työyhteisön strategiapäiviä kaksi kertaa vuodessa. Myös hallituksen jäsenet kutsutaan strategiapäiviin.

- Toteutamme työsuojelun toimintaohjelman ja turvallisuussuunnitelman edellyttämät toimet

9 OSAAMISKESKUKSEN TALOUS

Kosken budjetti vuodelle 2010 noudattelee vuoden 2009 linjoja. Budjetin loppusumma on 588 380 euroa, joka vastaa viime vuoden tasoa (604 703 €). Osaamiskeskuksen tulot koostuvat palveluiden myynnistä kunnille, projektituotoista, koulutuksesta ja konsultoinnista sekä STM:n yleisavustuksesta. Vuoden 2010 budjettiin tässä vaiheessa tulossa vain kaksi hanketta: THL:n rahoittama Osaamisen kehittäminen rahapeliongelmiin hoidossa – hanke ja Oppimisklinikkatoiminnan esiselvitys. Sosiaali- ja terveysministeriön yleisavustus tulee pysymään viime vuoden tasolla.

Menot koostuvat 61,5 %:sti henkilöstömenoista. Palkkakustannusten on arvioitu nousevan vuodesta 2009 1 %. Vuodelle 2010 on budjetoitu 7,5 henkilötyövuotta. Menoja aiheuttaa myös kehittäjäyhteisön ylläpito – työkokoukset, koulutus, tilat, seminaarit, verkkoyhteydet, jne.

Taloushallinto on suunniteltu edelleen ostettavaksi työvalmennussäätiö Tekevältä. Tosin vuoden 2011 alussa tapahtuvan säätiöfuusion aiheuttamat muutokset saattavat pakottaa taloushallinnon muutoksiin.

KOSKE TA 2010	BUDJ. 2010	BUDJ. 2009	TOT-% B10-B09	TP 2008
VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTOT				
Toimintatuotot	207622,66	151332,00	137,20	146622,95
Koulutus- ja konsultointituotot	11000,00	2500,00	440,00	0,00
Muut tuotot	198927,88	281783,70	70,60	503427,79
VARSINAINEN TUOTOT YHTEENSÄ	417550,54	435615,70	95,85	650050,74
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUT				
	-			
HENKILÖSTÖMENOT YHTEENSÄ	361472,37	-395031,99	91,50	-497661,36
VUOKRAT YHTEENSÄ	-94485,96	-83401,01	113,29	-68555,84
	-			
MUUT KULUT YHTEENSÄ	132422,31	-126270,00	104,87	-228147,45
	-			
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	588380,64	-604703,00	97,30	-794364,65
Käyttöomaisuuspoistot	-1000,00	-1500,00	66,67	-1597,71
	-			
KÄYTTÖTALouden JÄÄMÄ (+/-)	171830,10	-170587,30	100,73	-145911,62
YLEISAVUSTUKSET				
Yleisavustukset	173000,00	171000,00	101,17	146511,00
TUOTTOJÄÄMÄ ennen tilinpäätössiirtoja	1169,90	412,70	283,47	546,46

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite
Matarankatu 4, Jyväskylä
Postiosoite
PL 35 (MAT), 40014 Jyväskylän yliopisto
www.koskeverkko.fi

